

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500 —; pentru particulari Lei 400 —; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300 —. În străinătate Lei 800 —. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6 —

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Legea pensiilor. — † Dr. Carl Wolff. — Stabilizare și bilanț. — Cum să ne pregătim pentru ziua de mâine. — A VII-a scrisoare către plugari. — Situația. — Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României. — Concurs.

Legea pensiilor.

Legea din 20 August 1929 pentru modificarea unora din dispozițiunile legii generale de pensii din 15 Aprilie 1925 acordă:

1. drepturi de pensie unor categorii de funcționari, cari până acum nu se puteau bucura de pensie;

2. dreptul de revizuire și rectificare pentru anumite categorii de pensionari, cari au fost înscrși la pensie de comisiunile regionale de pensii desființate acum.

In categoria I. aparțin:

a) Funcționarii din teritoriile unite cari la data când s'a preluat administrația de autorități române, nu au depus jurământul de credință statului român, cu condiția, să nu fi optat pentru cetățenie străină, să fi locuit permanent în țară și să depună acum jurământul de credință până la 20 Februarie 1930;

b) Funcționarii, cari au fost puși în disponibilitate pentru diferite motive (necunoașterea limbei române, suprimare de posturi etc.) până la 1 Octombrie 1925;

c) Învățătorii și profesorii pentru timpul cât au fost membrii la fondurile regnicolare de pensii ale învățătorilor și profesorilor.

Toți aceștia vor primi pensie potrivit legilor și regulamentelor sub a căror regim au stat, când au eșit din serviciu.

Până la 1 Ianuarie 1930 li se va plăti numai pensia de bază, iar dela această dată și sporul de scumpete;

d) Ofițerii invalizi din fosta armată rusă cu condiția, să fie primiți în cadrele de rezervă ale armatei române și să fie puși în retragere pentru infirmități căpătate sau agonisite din cauza războiului, pe baza examinării făcute de consiliile medico-militare. Acei cari nu au fost până acum examinați, vor putea cere examinarea lor dela Ministerul Armatei, până la 20 Februarie 1930;

e) Foștii funcționari din teritoriile unite, cari la data unirei se găseau înscrși la pensie și nu au depus jurământul de credință statului român în termenele ce s'au acordat.

Aceștia — ca și funcționarii de sub lit. a) — vor trebui să depună jurământul de credință până la 20 Februarie 1930 și să facă dovada, că nu au optat pentru cetățenie străină și au locuit permanent în țară. Ei vor primi până la 1 Ianuarie 1930 pensia inițială, care le-a fost recunoscută de autoritățile străine, iar dela această dată și sporurile de scumpete.

Conform punctului II. au drept la revizuirea pensiunii:

a) Funcționarii cari intră în prevederile art. 87 din legea generală de pensii, adică aceia, cari până la unire nu au fost funcționari publici și au intrat în serviciul statului român în primii 3 ani dela unire. Aceștia, întrucât ar fi fost respinși până acum de a li se socoti anii serviți înainte de unire ca funcționari particulari, au drept să ceară revizuire până la 20 Februarie 1930;

b) Funcționarii județeni și comunali, cari au primit pe lângă salariul bugetar și indemnizație specială, au dreptul a li se socoti în calculul pensiei și aceasta indemnizație, cerând revizuirea deciziilor date până acum fără calcularea ei.

Revizuirea se face pe ziua de când se primește pensia, iar sporurile aferente se dau dela 1 Ianuarie 1930.

Au drept la rectificarea pensiei:

a) Pensionarii cari au fost reactivați în serviciul statului român până la 1 Octombrie 1925. Acestora la timpul servit înainte de pensionare li se adaugă timpul pe care-l servesc dela reactivare și li se stabilește o nouă pensiuine;

b) Ofițerii și reangajații, cari au fost mobilizați în armata română și nu li s'a socotit în calculul pensiei în afară de soldă și indemnitatea de activitate;

c) Ofițerii pensionari din campania 1877/78 cari au fost mobilizați în războiul mondial;

d) Ofițerii invalizi de războiu, cari în urma revizurii ce li se va face, vor fi menținuți mai departe ca invalizi de războiu. Acestora li se va rectifica pensia calculându-se solda de bază și indemnitatea de activitate la 1 Aprilie 1925, fără $\frac{1}{8}$ și pentru gradul cu care au fost înscrși la pensie.

Toți funcționarii și pensionarii, de cari s'a vorbit mai sus, trebuie să ceară înscrierea, recuperirea sau rectificarea cel mai târziu până la 20 Februarie 1930 incluziv, când expiră termenul de 6 luni dela promulgarea legii.

Dacă vre-un funcționar sau pensionar din categoriile înșirate mai sus a decedat, urmașii lui se bucură de aceleași drepturi ca și el dacă ar fi trăit.

Am crezut de bine să publicăm aceste lămuriri pentruca pe de o parte să punem la adăpost pe pensionari, de lăcomia unor advocați, cari li se oferă a le face dreptate, la care se poate ajunge fără cheltuială în urma unei simple cereri cu actele trebuitoare, iar pe de altă parte, pentru a aduce la cunoștința pensionarilor că nu toți dintre ei au dreptul la recuperirea sau rectificarea pensiuinei, și deci să nu nutrească speranțe zadarnice făcându-și cheltuieli și mai zadarnice.

Casa Generală de Pensiuini, în actuala ei conducere, are cea mai largă sollicitudine pentru pensionari și centralizând toate lucrările face un adevărat efort pentru a pune capăt întârzierilor cu care se stabileau pensiile până acum, cum și pentru a dovedi o mai largă înțelegere

a nevoilor pensionarilor, în schimb însă nici pensionarii nu trebuie să uite, că numai drepturile prevăzute de lege li se poate da și nu mai mult.

Petre Giurgiuca

Refereut la Casa gen. de pensii.

† Dr. Carl Wolff.

La finele săptămânei trecute concetățenii noștri Sași au îmbrăcat doliu adânc.

A trecut la cele vecinice unul dintre fruntașii fruntașilor poporului săsesc, Dr. Carl Wolff, în vârstă de 80 de ani, spiritul creator și conducător al acestui popor în ultimii 50 de ani.

Decedatul a avut în viața publică săsească un rol covârșitor, pe toate terenele: bisericesc, școlar, politic, social și economic și a lăsat după sine creațiuni de valoare durabilă, cari îi vor perpetua vecinic numele și amintirea.

Director general al băncii „Cassa generală de economii sibitiană“ („Hermannstädter Allg. Sparkassa“) pe care a condus-o peste 30 de ani, Dr. Wolff, a fost un om de inițiativă și de executivă rară, extraordinar de multilateral, activ și perseverant, ca pușini alții, în urmărirea scopurilor ce și-a fixat.

Decedatul este fondatorul și animatorul mișcării cooperative săsești din Ardeal, în cadrele căreia a avut succese de seamă și pe care a condus-o până în ultimele zile ale vieții sale.

Mulțămită stăruințelor și perseveranței lui Dr. Wolff, orașul nostru este înzestrat, deja de mai multe decenii, ca puține alte orașe din provincie, cu apeduct, canalizare, curent electric pentru luminat și ca forță motrică, cu tramvai electric și cu o baie modernă, cu sanator, fără egal în țara întreagă.

Tot prin stăruințele lui Dr. Wolff, Sibiuul a obținut legătură de cale ferată spre Vințul de Jos, Sighișoara, Cîsnădia, Făgăraș—Brașov și Turnu-Roșu, prin cari s'a ridicat enorm circulația comercială și industrială a acestui ținut.

Și-a început cariera în viața publică ca ziarist, redactor al ziarului săsesc „Sieb. Deutsches Tageblatt“, cu care a rămas în cele mai intime legături până în ultimele luni ale vieții sale. În acest ziar a dezvoltat o activitate ziaristică din cele mai fecunde, prin articolele sale luminoase din toate domeniile. A colaborat și la ziare și reviste germane de renume mondial din străinătate, unde a întreținut excelente legături personale, de folos și poporului său.

*

Se pune întrebarea, ce sentimente nutrea acest distins bărbat al poporului săsesc, față de

poporul românesc, în mijlocul căruia a trăit o viață întreagă și care indirect, încă și-a avut partea sa de contribuție la crearea mijloacelor materiale, cari i-au dat lui Dr. Wolff putința să înfăptuiască multe din planurile sale îndrăznețe.

Nu era prietin al Românilor! Ba în timpul războiului a manifestat chiar sentimente dușmănoase față de poporul român, sentimente puțin demne de un spirit superior, cum a fost dealtecum Dr. Wolff.

Era gelos pe poporul român, care cu toată vitregimea vremurilor, începea a se ridica și el, din propriile sale puteri, pe teren cultural și economic. Era obișnuit să știe și să cunoască acest popor numai aservit poporului său, superior în cultură și materialicește. Și-și temea poporul de expansiunea și concurența firească a poporului român, sobru, muncitor și mai prolific ca cel săsesc.

Când după întemeierea unei rețele de bănci românești în toate ținuturile Ardealului, intelectualul și țăranul român, dornic de case la orașe și de pământ la sate, a început să apară ca cumpărător de imobili, Dr. Wolff a fost acela, care a dat signalul de alarmă în contra „primejdiei valache“ și a înființat faimosul „Bodenschutzverein“ în toate ținuturile din Ardeal unde viețuiesc Sași.

Care era menirea acestei societăți? Să ia în apărare pământul săsesc, de a ajunge în mâni românești! Lozinea era: nici un petec de pământ stăpânit de Sași — Românilor.

La vânzări benevole, ca și forțate de imobili săsești, dacă nu puteau interveni particularii pentru a „salva“ moșia săsească, intervenea biserica săsească, comuna politică condusă de Sași ori cooperativa săsească din sat, pusă sub ocrotirea băncii „Sparkassa“ a lui Dr. Wolff, iar la orașe însuși aceasta bancă sau comunitățile bisericesti puternice și bogate.

În faptă acum 25-30 de ani era cu totul tot imposibil ca un Român să achiziționeze vr'un imobil săsesc la orașe ca și la sate, și dacă totuși se întâmpla vreodată, ca un „trădător“ să vândă la Români imobile, acela era excomunicat din sinul poporului săsesc și boicotat de conaționali săi. Timpurile schimbate au anihilat și desființat Bodenschutzverein-ul, dar spiritul creat de el se menține în parte și azi la Sașii noștri, cari la vânzări de imobile către Români observă totdeauna o rezervă semnificativă.

Sentimentele ostile, ale lui Dr. Wolff, față de noi Români s'au manifestat însă mai drastic în cursul războiului mondial.

În anul 1916 după respingerea armatei române din Ardeal și ocuparea Bucureștilor din partea Germanilor, Dr. C. Wolff, „membru al Casei

Magnaților“ sub semnătura sa proprie, pleda în ziarul mondial „Pester Lloyd“ din Budapesta, pentru mutarea granițelor Ungariei, până la Ploiești. Pentru a avea Carpații în întregime în posesiunea Ungariei și și bogatele surse de petrol din Valea Prahovei și a feri pe viitor patria ungară de „atacuri banditești“ ca cele săvârșite de Români!

Același Dr. Wolff cerea, tot după respingerea armatei române din Ardeal în 1916, și tot în ziarul „Pester Lloyd“, nici mai mult nici mai puțin, decât *deposedarea cu căfal și purcel cu tot a întregii populațiuni românești „trădătoare“ din țara Oltului* (jud. Făgăraș) de sub Carpați și transportarea ei forțată pe pusta Ungariei. Locul „valachilor trădători“ aveau să-l ia șvabi și nemți, cetățeni loiali, aduși din Banat și din alte ținuturi ale Ungariei, pentru a avea în viitor la granițe elemente de absolută încredere împotriva eventualelor „atacuri tâlhărești“.

Acești șvabi și nemți, după părerea lui Dr. Wolff, aveau totodată să improspăteze și cimenteze legătura cu Sașii dela Cincul și Sighișoara, anihilând orice activitate a valachilor.

De astfel de sentimente era animat, acum răposatul Wolff, față de Români și astfel de propagandă făcea în lumea mare pentru nimicirea lor.

Și a reușit să facă școală între Sași în privința aceasta.

Școalei lui Wolff îi aparțineau neguțătorii sași sibiitici (există și azi unii din ei cu prăvălii înfloritoare), cari, când, în timpul războiului, după 1916, câte un biet român umilit le călea în prăvălie, pentru a cumpăra ceva cu bani grei, nu-l servea; pentru „valach“ nu exista marfă și era trimis în „Valachia la frați“!

În vederea celor de mai sus, nu este greu să ne dăm seama, ce surprize și ce soarte ne-ar fi fost rezervate nouă Românilor din Ardeal — dacă războiul se sfârșea altfel decât cum s'a sfârșit.

Ne-o mărturisește însuși „Sieb. Deutsches Tageblatt“ Nr. 16.878 dela 5 Oct. a. c. în articolul în care parentează pe răposatul Wolff. Căci iată ce scrie: ar duce departe-departee, la culmi, ce azi ar părea fantastice, dacă am cerceta, ce s'ar fi putut realiza din planurile lui Dr. Wolff — dacă marele războtu se sfârșea altcum. A medita azi asupra acestor lucruri este inutil; dar planurile acestea au fost gigantic de mari. O credem bucuros.

„De mortuis nihil nisi bene“ a zis latinul. Nici noi n'am relevat cele de mai sus pentru a ponegri memoria unui valoros bărbat al poporului său, ci am ținut numai să fixăm pentru posteritate unele stări de lucruri și fapte, de domeniul istoric, cari socotim că este bine să nu fie date uitării.

Stabilizare și bilanț.

Repercursiunile stabilizării monetare asupra întreprinderilor economice private.

De Petre Poruțiu, prof. univ.

(Urmare).

5. Situația acționarilor în epoci de fluctuațiuni monetare.

Întreprinderile economice mai importante există astăzi în forma societăților pe acțiuni. La înființarea societății pe acțiuni acțiunea este o cotăparte a capitalului social, iar după ce societatea și-a început activitatea, acțiunea devine o cotăparte a activului social, care poate fi mai mare sau mai mic decât capitalul inițial, după-cum acesta a crescut sau scăzut prin operațiunile întreprinse. Am spus la alt loc, că din punctul de vedere contabil capitalul social, deși apare în bilanț între pasive, nu este o datorie a societății, ci arată numai proveniența mijloacelor investite în active.

Deprecierea monetei influențează simțitor prețul — cursul — acțiunilor în sensul, că acest preț rămâne multă vreme sub paritate. Teoretic, valoarea unei acțiuni de 200 Lei aur ar trebui să fie, în caz de depreciere a Leului la 3,1 bani, 6452 Lei hârtie; nu este însă de fapt. Acțiunile întreprinderilor de mână întâia abea cotează în Lei hârtie cifra dublă a cursului antebelic în Lei aur. Explicația subevaluării este faptul, că capacitatea de cumpărare pe piața internă a unei monete depreciate rămâne multă vreme superioară capacității ei de cumpărare pe piețele externe. (Diehl, op. cit. pp. 8 ss). Dar subevaluarea acțiunilor nici nu este proporțională capacității de cumpărare internă a monetei, fiindcă acțiunea nu este un bun material destinat satisfacerii directe a unor necesități omenești, ci e numai cota-partea a unui activ asupra cărui orientare precisă este imposibilă, chiar din cauza bilanțului nevalorizat. Exemplu:

Active	BILANȚ	Pasive
Uzina: clădiri, instalațiuni, material Lei 1,200.000	Capital (1000 acțiuni à 1000 Lei) Lei 1,000.000	
Mărfuri 800.000	Rezerve 400.000	
Debitori 400.000	Creditori 1,000.000	
Cassa și bănci 100.000	Profit 100.000	
Lei aur 2,500.000		Lei aur 2,500.000

Valoarea unei acțiuni ne-o dă următoarea calculație:

Active	Lei 2,500.000
minus Pasive (fără capital, rezerve și beneficii)	„ 1,000.000
	Lei 1,500.000 : 1000 =
	1500 Lei (incluzive beneficiul).

Acelaș bilanț, în caz de depreciere a Leului la 3,1 bani, aplicând coeficientul 32,26% la contul mărfuri și la conturile de numerar — și făcând abstracțiune dela contul uzinei, care ar necesita o evaluare specială, cum vom arăta mai jos, — are următorul aspect:

Active	BILANȚ	Pasive
Uzina . Lei 1,200.000		Creditori Lei 32,260.000
Mărfuri 25,808.000		Sold 9,878.000
Debitori 12,904.000		
Cassa și bănci 3,226.000		
Lei hârtie 42,138.000		Lei hârtie 42,138.000

Deci valoarea unei acțiuni ar fi Lei 9,878 000 : 100 = 9.878 Lei hârtie sau 9.878 : 32,26 = 306 Lei aur.

Cum se vede, în urma deprecierei valoarea acțiunii a scăzut la o cincime. Bineînțeles acest calcul are numai o valoare teoretică bazată pe faptul că Leul are curs forțat și că conturile imobilizate (clădirile, instalațiunile și materialul) nu au fost valorizate. Natural publicul, care nu poate fi la curent cu situația internă a unei întreprinderi, va manifesta rezervă față de acțiuni, ceea ce exprimă cursul lor scăzut. Nu este un criteriu pentru justa evaluare a acțiunilor, nici dividendul ce poartă, căci am văzut doar că întreprinderile în lipsa unui bilanț revalorizat, adeseori își distribuie capitalul.

Contrarii revalorizării observă că, deoarece întregul activ net aparține acționarilor și acționarii numai în caz de lichidare a societății își încassează participația, revalorizarea nu are nici o utilitate practică. Nu au dreptate. Fluctuațiunile monetei nu ar atinge pe acționari, dacă aceștia ar fi aceleași persoane dela înființarea și până la încetarea societății. Inșă acțiunile — fiind titluri — circulă, și prima dificultate pe care o întâmpină circulația acțiunilor este chiar justa lor evaluare, fixarea prețului — cursului — lor. Câte transferări de acțiuni pe prețuri derizorii s'au făcut în timpuri de depreciere monetară și adeseori cât de radical au modificat aceste transferări structura capitalului social! De altă parte revalorizarea bilanțului e indispensabilă în cazurile de spor de capital, atât de frecvente în epoci de depreciere monetară, căci noii acționari cari dobândesc acțiunile subevaluate participă cu drepturi egale, ca și vechii acționari, la activul societății. Primele ce se obișnuiesc a se percepe, nu sunt și nici nu pot fi în just raport cu activul societății, în lipsa unui bilanț revalorizat. Băncile noastre mari și mici sunt exemple clasice pentru demonstrarea tezei ce desvoltăm. Noua instituție a votului plural în unele legislații a fost motivată chiar cu aceste considerațiuni (St. Georgescu-Olenin,

Votul plural în societățile pe acțiuni 1928, p. 19). O altă complicațiune se ivește atunci, când există părți de fondatori, cari îndreptățesc la o parte a beneficiului de exploatare și de lichidare. Activul fiind lichidat pe un preț urcat, care rezultă numai din deprecierea monezii, acționarii exercită dreptul de prelevare numai până la concurența nominalului acțiunilor, iar surplusul este considerat ca beneficiu care se împarte între deținătorii părților de fondatori și acționari după cheea prevăzută; e clar că nu avem de a face cu un beneficiu, ceea ce nu se poate însă constata decât în cazul revalorizării bilanțului. (Lehmann, Das Recht der Aktiengesellschaften, 1904, II. p. 588). Experiența ne mai învață că deflațiunea, după o epocă de inflațiune, nu înlătură efectele celei dintâiu imediat și automat. Acțiunile odată scăzute în curs nu s'au mai refăcut simțitor. Așa a fost aiurea și așa este la noi; s. e. acțiunile societății „Reșița“ cotează pe la 1000 Lei, având un nominal de 500 Lei și o valoare internă de aproximativ 10.000 Lei. În rezumat inflațiunea jertfește drepturile vechilor acționari în folosul celor noi, iar invers de deflațiune beneficiază numai fondatorii societăților noi și achizitorii de acțiuni vechi în periodul de inflațiune, cari — unii ca și alții — și-au dobândit drepturile cu Lei depreciati.

Situațiunea juridică a obligatiunilor — deținătorilor de obligațiuni purtătoare de dobânzi fixe, — este identică cu a creditorilor în general; în periodul de inflațiune, capitalurile ce le-au vărsat în monetă aur, le sunt rambursate în monetă hârtie; și invers în perioade de deflațiune societățile împrumutătoare restituiesc deținătorilor de obligațiuni sumele primite în monetă depreciată, în monetă cu o putere de cumpărare superioară. În prima ipoteză sângează creditorii, iar în doua societățile emitente.

(„Revista juridică“)

(Va urma)

Cum să ne pregătim pentru ziua de mâine.

(Cuvinte către tineretul comercialist).

(Urmare).

Natural că în comerț există ca și 'n alte ramuri de activitate o terminologie, de ai căror termeni ni se impune de multe ori să facem uz. Nu ne este însă permis să mutilăm limba și scrisoarea de dragul stilului comercial, suprimând anumite cuvinte sau înlocuindu-le cu anumiți termeni echivoci sau parazitari sau folosirea fatmoaselor formule de salut, impertinente și slugarnice totodată. Trebuie să fie prea simplu și naiv un client sau o altă persoană care să se lase impresionată de toate negliobiile preserate din abundență în scrisoare. Oricât de pelteoase și dulceage își face negustorul scrisorile în „stil

comercial“ să fim siguri că nu va fi considerat mai mult decât merită, în fața clientului. Poate că și anumiți autori sunt de vină, deoarece susțin ideia stilului acesta pentru acele persoane care nu vor să-și pună mintea la contribuție și cari nu știu decât să ia de-a gata. Acești autori, pun la îndemâna amatorilor de stil comercial, un număr — pe care nu uită niciodată să-l indice ca reclamă personală — de fraze de introducere, apoi la fel pentru fraze de încheiere și salut, în afară bine înțeles de mai multe genuri de scrisori, pe cari le poate natural utiliza oricine cu condiția expresă de-a schimba data și numele persoanelor. Să-mi fie iertată comparația, ceva ca în codul manierelor elegante al dlui Steiberg, unde te învață cum să te porți în societate sau poate că ați auzit de secretarul îndrăgostitilor, o cărțuție care îți prescrie ce scrisoare anume trebuie să faci în cutare sau cutare împrejurare, în chestiuni de inimă. După-cum poți să fi îmbrăcat simplu și elegant, tot așa și o scrisoare comercială poate să fie simplă, fără toate negliobiile stilului comercial, și să satisfacă perfect de bine orice pretenție. Tinerii noștri vor trebui să și formeze stilul prin citirea bucăților de lectură bună și aceasta cât mai des și mult. Știți cum ați putea învăța bine stilul care vă trebuie? Cei clasicii noștri și scriitorii contemporani în frunte cu Sadoveanu și Brătescu-Voinești. Fiți siguri că un tânăr inteligent și cu o cultură generală îndeajuns de formată, va putea ori-când și ori-unde face o scrisoare bună. Aceasta nu înseamnă însă să cădem în cealaltă extremă și sub motiv că facem o scrisoare simplă și cuprinzătoare să întrebuițăm cuvinte arhaice sau de jargon rural, pentru a-i da un lustru popular și pe înțelesul tuturor. Aici am intenționat numai să pomenesc ceva în treacăt de așa zisul stil comercial și nici decum să țin un curs de corespondență comercială.

Pe vremea când am urmat eu școala comercială erau numai 4 școale com. sup. în vechea țară și acestea erau numai pentru băieți. Imi reamintesc că în decursul celor patru ani, la examenele particulare unde nu se prezentau așa mulți, candidații cădeau cu duiumul.

Într'un an noi elevii obișnuiți am fost intrigați foarte mult, văzând că se prezintă două domnișoare, care au căutat însă să ne dovedească că se poate trece pe acolo și fără să cazi la examene, chiar și ca femeie. Azi vedem, nu numai că fetele se prezintă la examene particulare, dar li s'au făcut școale anume unde învață la fel ca și băieții. Față de mersul evolutiv al vieții în genere și al civilizației, cu înființarea acestor școale am făcut un pas înainte. Se pune întrebarea dacă femeia poate sau nu munci în instituțiile economice-comerciale? Deasemenea când se pune această întrebare, ne gândim numai la cazul când femeia a avut o pregătire asemănătoare și paralelă cu a bărbatului. Se poate răspunde afirmativ. Afirmatia se poate justifica prin situația și poziția la care au ajuns multe femei în America, Anglia și mai puțin în țările latine și Germania. Să vedem dacă femeia poate ori nu să muncească în domeniul contabilității, pe unde trec majoritatea. Și aici se poate răspunde afirmativ, adică în favorul femeii.

Practica contabilă de toate zilele, aceea care privește operațiunile întreprinderilor, nu reclamă o sforțare cerebrală prea mare. În genere se cere un spirit isteț și abil. Iar mai târziu când individul este mai familiarizat și inițiat în tainele contabilității, trei calități i s'ar impune să poată fi numit un contabil versat și priceput: atențiunea, spiritul de observație și memoria.

Eu acord spiritului de observație în această meserie un rol din cele mai însemnate. Dacă acest spirit se dezvoltă cu timpul, cu vârsta, la individ, nu-i mai puțin însă adevărat că acest spirit e mai mult sau mai puțin dezvoltat și dela individ la individ. Ori mai e notoriu faptul că la femeie acest spirit e cu mult mai dezvoltat ca la bărbat.

Oboseala la un contabil, în afară bineînțeles de consumul de forță fizică și fără a face o regulă fără excepție din aceasta, provine în bună parte din obosirea atențiunii, pe care acesta printr'o elementară cerință profesională trebuie să o ție veșnic cât lucrează, încordată.

În general se spune că femeia nu o poți întrebuința la lucruri serioase și în special la lucrări în cari se cere mai multă judecată, dar admitând și acest raționament cam anacronic, tot putem afirma că femeia, dacă nu-i superioară, cel puțin e egală bărbatului, deoarece ea predomină cu spiritul de observație și nu se poate invoca, după-cum am spus-o mai înainte, motivul că această muncă ar reclama o sforțare cerebrală intensă la care să nu reziste creierul femeiei. Astfel femeia tot atât de bine trebuie să fie primită în administrația societăților economice, ca și în învățământ unde deja ea se bucură de aceleași drepturi ca și bărbatul. Dar atunci ne-am putea plânge de concurență. Până acum nu poate fi vorba de concurență, deoarece viața noastră economică de abia e la începutul dezvoltării sale, sunt atâtea întreprinderi cu atâtea locuri și încă se vor mai crea multe. Occidentali și îndeosebi Englezii cari se sufocă de mulți ce sunt, cu un comerț vechiu și industrie la fel n'au ajuns să se plângă de acest pericol. Apoi e și chestiune de ambiție, cum D-zeu, un bărbat să se plângă că i se face concurență de o femeie.

Trecând mai departe, în altă ordine de idei, vreau să evidențiez și să combat, poate cu mijloace prea modeste, o concepție și o stare de lucruri, care dacă își găsește locul poate în multe părți, dar la noi în România se bucură de mare trecere. E un lucru pe care îl cunoașteți sau cel puțin ați auzit vorbindu-se, domnii profesori cari eu datorita, cu marea dlor datorie împlinită cu prisosință, pot privi ca simpli spectatori în ceea ce privește răspunderea dlor morală, însă ca români și ca idealști așa cum trebuie să fie profesorii, vor simți amărăciunea unei realități pe care ar trebui, e așa de greu, să o schimbăm.

La noi nu se învață, în genere, de dragul culturii ci de dragul diplomelor, hârtiilor. Cartea pentru noi formează obiectul unor calcule, unor preocupări mercantile, nu obiectul unor preocupări idealist-intelectuale. Noi n'avem îndrăgostitul cărților, noi avem vânătorul patalamalelor. Societatea noastră pe lângă alte lipsuri, ca să nu zic rele, păstrează și această concepție în materie

de școală, astfel că acești vânători, mai întâiu de diplome și apoi de situații, sunt creațiile meschine ale societății, sunt formați de ea și apoi plasați prin ea. Acești oameni nu mai devin forțele vii și productive ale țării, nădejdea neamului, ci niște parazii ai societății. Aceștia spurecă gândirea și cultura românească. Cu cât urci treptele școlii cu atât mai tare te lovește duhoarea acestei tendințe ignobile. Școala e altarul culturii, iar cultura este o necesitate imperios reclamată de mintea individului. O diplomă se poate obține pentru anumite persoane pe calea „șofajului“. Prin șofaj înțelegem îndoparea înaintea examenelor, printr'o muncă de multe ori destul de intensă, cu maximum de cunoștințe cari formează obiectul examenelor. Cu o astfel de muncă, cu mai multe nopți pierdute și câte odată și cu puțină inteligență și mai multă șansă, se obține diploma. Ori cât de binevoitori am fi, nu putem admite că un astfel de muritor într'un timp relativ scurt a putut să asimileze temeinic cunoștințele corespunzătoare titlului ce a primit. Poate aceste considerațiuni le veți aprecia ca o pornire malițioasă. Nu-i nimic malițios în constatările pe cari le-am făcut cu privire la concepția nenorocită pe care o au mulți domni despre școală și natural că nimeni nu va putea generaliza aceste constatări deducând de aici o regulă fără excepții. Raționând astfel am putea ajunge la inutilitatea învățământului superior. Nu înseamnă că toți titrații sunt niște pierde-vară sau parazii ai societății, afirmând aceasta ași comite o mare eroare, ași făptui un păcat. Avem mulți doctori și licențiați adevărați intelectuali de rasă cari zi de zi aduc o vastă și valoroasă contribuție culturii românești.

Profesoratul e carieră de elită. De unde și marea chemare pe care o are profesorul, care pe lângă cunoștințele programei, trebuie să dea și caractere societății, corespunde unei răspunderi morale tot atât de mari. Elevul începe să cunoască profesorii numai atunci când se desparte de ei, atunci când pășește în viață. Primul obstacol care îi apare în față, prima desiluzie pe care o încearcă, primul insucces care-l lovește, îl face să se gândească la profesorii și timpurile de altădată. Pentru elevul înțelept și cu suflet, imaginile cele mai vii în mintea lui rămân acelea ale foștilor dascăli. Nu mi pot imagina un profesor rău la suflet — cum ar spune românul nostru, — după-cum nu mi-ași putea imagina un fost elev ingrat.

(Da urma).

A VII-a scrisoare către plugari.

Sâmbătă, 5 Octombrie 1929.

Stârpiți mărăcinii și bălăriile!

Știți cu cât s'ar spori rodul pământului dacă s'ar stârpi buruenele, ciuitni și mărăcinii, care cresc pe holde, pe răzoare, pe poteci, pe mijlocul drumurilor luncilor, pe zona căilor ferate, prin șanțuri și pe marginile șoselelor? Cel puțin cu un sac la 5, una peste alta; adecă, într'un an bun, cu vreo 200.000 de vagoane în toată țara!... E ceva, nu e așa frate plugar?

Și-apoi, mai e încă și altceva: prețul mare la marfa frumoasă și sănătoasă care iese de pe

holda fără buruene și fără mărăcini: tot bob și bob, fără necurătenii, fără sfărământuri! Și mult și bun.

Din două părți de fură burutana dracului: odată îți scade magazia — apoi îți scade prețul.

O zicătoare bătrânească spune așa: „Buruiana mănâncă din aceeaș strachină cu plugarul“.

Drept e. De n'ar fi bălăria, strachina ar fi mai plină și plugarul mai sătul. Căci buruiana sugă tot de acolo de unde sugă grâul: ia din porția lui și îl slăbește; îi ia lumina — că îl umbrește; îi ia aierul, că îl înăbușă; îi ia umezeala, că i-o sugă; sugă din sângele pământului ca lipitoarea, — din sângele omului; — în loc să-l lase să curgă în vinele firului de grâu ori de porumb, să-l crească și să-i îngrășe rodul.

Mare pagubă, fraților. Aproape un sfert din pământ, aproape un sfert din muncă — se duce de pomană să hrănească bălăria.

Dar paguba cea mare nu vine numai din ce mănâncă buruiana. Vine din altă parte: buruiana e culeuș de boală; și e gazda hoșilor câmpului: a gândacilor și gândăniilor cari prăpădesc holdele.

Sub frunza și la subțoara erăcuțelor se în-cuibază și se întind molime grozave, cum e rugina grâului, care este un fel de ciupercă ce nu se vede decât cu ochianul și care se așează și se dezvoltă pe un fel de măceș ori pe dracilă.

În tușișurile de mărăcini, pe scaeți și pe burueni se depun ouăle din care ies gândacii negri și cafenii, care se năpustesc în lanurile cu grâu primăvara și sug miezul bobului când e în lapte. Lucrul se vede mai ales pe fâșiile mărunte ale sătenilor unde sunt hotare dese pline cu mărăcini și unde grâul se seceră cu mâna ori cu coasa, ocolindu-se boziile, pălămida și alte burueni purtătoare de sămințe de gândăniț. Se observă de asemenea pe la capul lanurilor despre drumul de fier, pe zona și în șanțul căruta se găsesse mărăcini și bălării.

Și așa, boala prăpădește holda, gândăniile o împușinează; — iar ce rămâne, rămâne marfă slabă fără preț; amestecată cu tot felul de necurătenii — sămințe și rămășițe de bălării — cu grăunțele înjumătățite ori numai coajă fără miez — de strâmbă din nas negustorul și se îndreaptă în altă parte. Și când te gândești că de multe ori, plugarul și-o face singur, cu mâna lui.

Ce însemnează atâtea hotare între petecele de pământ lăsate înadins cu mărăcini și scaeți pe ele?

Pământ pierdut, sămânță de boală, milioane și miliarde de ouă de viermi și gândaci distrugătoare: iată ce însemnează.

Dacă te temi că vecinul lacom se împinge cu brazda, pune țaruși ori piatră, ori mai bine ici și colo câte un pom — ori o răchită.

Nu-ți lăsa hoțul în casă!

Trebuie să sărim cu toții, ca la războiu, să distrugem „Inamicii câmpului“: mărăcinele și bălăria. Să facem, cum se zice, „Mobilizare generală“ și să dăm „Atacul pe tot frontul“.

Lupta nu e ușoară: bălăriile sunt multe, se prășesc repede, s'au învățat cu pământul și cu clima și s'au oțelit.

Dar plugarul harnic le dă de hac. Fiecare boală își are leacul ei.

Sunt bălării cari se înmulțesc din sămințe: pălămida, turița (ii mai zice lipieiu sau cornățel), știrul, ștevia, mohorul, cânepa și meiul sălbatec, volbura și câte altele. Unele din ele se prășesc cu nemiluita. Așa de pildă un fir de muștar de câmp dă 4000 de sămințe — iar un fir de mac roșu, chiar 50.000! Un profesor dela școala de agricultură cea mare dela București (dl Tr. Săvulescu) a vrut să știe cam câte sămințe de burueni pică de un metru pătrat de pământ (adecă un pas înainte, un pas în lături) și pe o grosime de un lat de mână. Știiți câte a găsit? 34.239! Noroc că nu pot răsări și nu pot rămâne toate.

Aceste bălării din sămințe se distrug ușor: arătură repede la miriști (scrisoarea 1), plevlă și prașilă cât mai des, smulsul pălămidei; iar la rotație (scrisoarea 6-a) ții seama ca după planțele în cari se prășesc bălării să vii cu altele care le înăbușe (lucerna, trifoiul) ori cu plante care se prășesc (cum e porumbul, cartofii și altele).

E mai greu de luptat împotriva buruenelor care se prășesc din rădăcină: pirul, bozia, coada calului, șovarul și altele.

Acestate se stârpesc numai așa: arături adânci, grăpare puternică cu dinți de fier, adunarea rădăcinilor la un loc și... dat foc; apoi semănat plante care le înăbușe (ca lucerna) sau care se prășesc des; și unde se arată burueana, după ea cu sapa...

Cât privește mărăcinii: toporul, sapa și lopata — și apoi focul! Iată leacul.

* * *

Și acum cu toți la lucru.

Atac din toate părțile.

Direcția căilor ferate a luat măsuri să se stârpească toți mărăcinii și toate bălăriile din zona drumurilor de fier, așa ca pe ea să crească numai fân curat, lucernă și trifoiuri; iar unde țină apă: richite de preț.

Ministerul Lucrărilor Publice a dat ordin inginerilor, picherilor și cantonerilor să taie toți ciulinii și mărăcinii din șanțurile și de pe marginele șoselelor.

Tot astfel Ministerul de Domenii și de Interne — la primării, pentru izlazarile comunale. Cei care nu vor îndeplini ordinele vor fi aspru pedepsiți. Dar atacul de piept trebuie să-l ție înșiși plugarii; orice mărăcină, orice bălărie — și din curte și din grădină și de pe câmpie — seos din rădăcină și la foc!

Și o lege va trebui să silească pe cel îndărătnic ca să nu păstreze prin lenevia lui, pe pământul său necurățit, cuibare de boale și gândăniț, care se întind apoi alături și pe bucata celui harnic.

Puneți mâna oameni buni și săriți: cu plugul, cu sapa, lopata și focul; și distrugeți bălăriile și mărăcinii.

Iarba rea din holdă piară,

Piără mărăcinii 'n țară.

I. Mihalache
Ministrul Agriculturii.

Situația.

Moartea înaltului Regent G. Buzdugan a produs adâncă mâhnire în toate straturile societății. Ținută înțeleaptă și corectă ce a dovedit înalta Regență în conducerea treburilor statului dela intrarea Ei în funcțiune și până în ultimul moment a fost în bună parte îndrumată de marele defunct. Pentru partea ce-i revine din meritul că azi politica generală a României se conduce pe baze solide și sănătoase, întreaga presă și opinie publică și-au manifestat pe deplin recunoștința lor.

Dar mersul vieții nu stă pe loc. Nevoile zilnice cer ca posturile de comandă să fie continuu ocupate. Astfel în momentul când într-o parte se pregăteau funeriile fostului Regent, în altă parte aleșii națiunii s'au întrunit să aleagă pe noul Regent. Membrii rămași ai Regenței și guvernul se grăbeau să ia jurământul noului ales, spre a merge să însoțească la groapă pe ilustrul dispărut. Curioasă le-a fost situația când într'un timp trebuiau să îndeplinească două funcțiuni cu caracter atât de opus.

*

Procedeele alese pentru rezolvarea acestei înalte probleme de stat au fost cât se poate de fericite. Dl primministru a dat dovadă și de rândul acesta că posedă gesturi sigure de conducător și știe să se achite în mod strălucit și cu cea mai mare ușurință de cele mai grele sarcini. Sinceritatea cu care tratează problemele îl ajută în mare parte la reușită.

Cu toate intrigările încercate de unele cercuri de a complica situația, a câștigat cu ușurință încrederea și aprobarea unanimă a înaltelor sfere conducătoare pentru alegerea ca regent a unui înalt magistrat. Dintre aceștia cel mai competent s'a prezentat dl Consilier de casație Constantin Sărățeanu, fost în anul 1903 secretar general al Ministerului de Justiție, iar în 1918 Ministru de Interne. Candidatura s'a produs în ultimele momente, iar alegerea s'a făcut aproape cu totalitatea voturilor exprimate. Pentru marele public alegerea aceasta a fost o surprindere plăcută. Din fericire noul ales este cumnatul dlui Ministru Mihai Popovici și rudenie apropiată a dlui Ministru Daida.

*

Prin ușurința cu care s'a rezolvat problema constituțională atât de mult desbătută în ultimul timp de toate ziarele, situația guvernului iese enorm de întărită. Aceasta îl va ajuta mult ca să poată termina cu succes opera de reclădire a țării, începută deja.

*

Bursa este atât de slabă că nu a reagat aproape de loc la evenimentele din ultimele zile. În ziua morții înaltului Regent ce-i drept o mică reacțiune s'a produs cu oare-cari urcări de prețuri, dar o tendință în spre bine nu se observă.

Singură Banca Națională pare a fi mai susținută.

Rentele sunt-staționare.

București.

Remizier.

Situațiunea sumară a Băncii Naționale a României

Extragem din ultima situațiune sumară, dela 28 Septembrie 1929, a Băncii Naționale următoarele poziții:

Activ	Lei
Aur în țară și străinătate	8.769,571.999
Devize	6.111,061.212
Monetă divizionară	4,769.576
Portofoliul comercial	9.063,257.270
Imprumut. pe efecte publ., warante etc.	936,523.758
Datoria Statului	3.958,659.838
Avansuri temporare Tezaurului	1.841,480.069
Efecte publice	643,601.369
Fond. de pens. și asistență pt. personal	108,609.095
Imobile	381,904.734
Mobilier și mașini de imprimerie	61,379.919
Cheltuieli de administrație	125,969.935
Efecte și avansuri rambursat prin Stat	1.671,850.000
Argint—Lingouri și monete	6,445.965
Conturi diverse	2,864,443.320
Totalul activelor	36.549,528.059

Pasiv

Capital	600,000.000
Fonduri de rezervă diverse	707,912.140
Bilete B. N. R. în circulațiune	21.393,366.098
Conturi curente și recepise la vedere	10.756,832.956
Dobânzi și beneficii diverse	263,212.283
Conturi diverse	2.619,203.782
Raportul între stocul de aur și angajamente	27·28%
Raportul între stocul total și angajamente	46·04%

Taxa: { Scont 9½%
Dobânda 10½%

Concurs.

Subsemnatul institut publică prin aceasta concurs pentru ocuparea unui post de

Contabil-diriginte

pentru nou înființându sucursală din comuna Bandul de Câmpie.

Reflectanții vor trebui să producă un certificat de absolvirea unei școli superioare de comerț sau academii, precum și unul de praxă bancară de cel puțin 5 ani.

Ofertele cu indicația pretensiunilor de salariu, sunt a se înainta cel mai târziu până la 15 Noiembrie 1929, iar postul se va ocupa cel mai târziu la 1 Decembrie 1929.

Se observă să reflectantul va avea locuință în edificiul băncii.

Reghin, la 24 Septembrie 1929.

„MUREȘIANA“

institut de credit și economii

Reghin.